

Miraç hadisesinde, Cenab-ı Hakk'ın isim ve sıfatlarının hakimiyetini nasıl anlamamız lazımdır?

Allah'ın her bir isminin kainat sahnesinde tecelli daireleri ve perdeleri vardır. Bu daire ve perdelerde bir isim hakim ve galiptir, diğer isimler ise bu ismin emrinde ve gölgesinde hizmet ve tecelli ederler.

Mesela semavat bir daire ve perdedir; bu dairede ve perdede reis Allah'ın **Celal** ismidir. Dev galaksilerin sapan taşı gibi çevrilmesi ve zerrece yörüngesinden sapmaması Allah'ın sonsuz azamet ve kibriyasını muhtevi olan Celal ismini kör olana bile gösterir. Bu sema dairesinde ve perdesinde diğer isimler Celal isminin komutasında ve gölgesinde tecelli ederler. Lakin diğer isimler de bu tecellinin içinde görünür. Semavat dairesi ve perdesinde **cemal** sıfatının da tecellisi vardır, ama celal manasının gölgesinde kalmıştır.

Yine bir çiçeğe nazar ettiğimiz zaman, oradaki ince sanatlar ve güzel kokular ve estetik işlemler Allah'ın **Cemal** isminin manasını zahiren ve geliben gösterir. Bu çiçek dairesinde de Allah'ın Cemal ismi reistir, diğer isimler bu ismin komutasında ve gölgesinde işlerler. Burada da celal sıfatı cemalin içinde gizlidir.

Allah'ın her bir isminin diğer isminden hem hüküm olarak hem de mana olarak bir farkı vardır. Bu yüzden isimlerin tecelli ettiği daire ve perdelerde buna göre farklılık arz ediyor. Bütün isimlerin aynı kalıp içine girip, farklı hüküm ve manalarını göstermemesi düşünülemez. Allah'ın sayısız isim ve sıfatları kainatta sayısız mahiyet ve mizaçları netice vermiştir.

Varlık ağacının dal ve budakları bu alem ise, kök ve gövdesi gaybi ve miraci alemlerdir. Allah'ın isim ve sıfatları, bu dal ve budak mesabesinde olan alemlerde nasıl tecelli etmiş ise, aynı tecelli kök ve gövde mesabesinde olan gaybi ve miraci alemlerde de tecelli etmiştir. Fark sadece azamet ve kibriyadadır. **Celal** ismi burada dev galaksileri sapan taşı gibi döndürürken, gaybi alemlerde cehennemi alevlendirir vs...